

ds. Joep Dubbink, op basis van degelijk voorwerk door ds. Sibilla Verhagen

Schriftlezing: 1 Petrus 2:1-10

Geliefden van onze Heer,

Die aanspraak, die jullie van Sibilla kennen, die neem ik deze keer graag over, niet alleen omdat ik vandaag in haar spoor mag gaan, maar vooral omdat die past bij de tekst van vanmorgen uit de eerste Petrusbrief. Wij *zijn* geliefden van onze Heer. We kunnen ons over van alles druk maken, en dat moeten we ook zeker doen, als we dat ene maar nooit vergeten: Hij voor ons, wij van Hem.

Geliefden dus! Of liever: Uitverkoren geslacht! Koninkrijk van priesters! Heilige natie! Volk dat God zich verworven heeft. Voor je nou om je heen gaat kijken, tegen wie ik het nu wel heb: tegen jou dus. En jou, en jou. Of u – maar de meesten spreek ik aan met ‘jij’. Geliefden van onze Heer, dat zijn we, en dat laat Petrus ons in alle toonaarden horen, want dat moeten we weten, dat mag ons tot troost en bemoediging zijn.

Als Sibilla deze preek gehouden had, dan was ze ermee begonnen te vertellen dat zij *en* jullie *dus* verkeerd gekleed waren. Ondanks haar oproep via de Schutse app om mooi gekleed naar de kerk te komen, heeft niemand van jullie een echt feestgewaad aangetrokken: ik zie tenminste geen avondjurken of rokkostuums, laat staan een *toga*, en dat had volgens haar eigenlijk wel gemoeten: *elke dag zelfs*, om te vieren dat wij mensen zijn die zijn uitgezonderd zijn, uitverkoren, door God verworven tot *zijn* mensen. Dat mogen we weten, daar mogen we voor staan.

Kijk, en dat ik natuurlijk niet zomaar zeggen, want ik *draag* een toga, dus dat stukje preek gaat in mijn mond de mist in... Daarover straks nog heel even, maar waar ze op doelt, dat snap ik. Het riep bij mij het beeld op dat ik ooit hoorde vertellen over een kerk in Indonesië, waar *iedereen* met een gewaad naar de kerk komt: de voorganger, het koor, degenen die lezingen en gebeden doen, de commissie van ontvangst, de koster, eigenlijk iedereen heeft wel een rol, en wie dat niet heeft die draagt toch óók een feestgewaad, gewoon omdat ‘ie deel uitmaakt van die gemeenschap die ‘uit de duisternis geroepen is tot het licht’. Dat is Pasen, nog maar twee weken achter ons.

We moeten wel even bedenken wat er anders is in Petrus’ tijd, vergeleken met de onze. Zijn toehoorders zijn een verdwijnend kleine minderheid in een groot en repressief Romeins rijk. Hun positie is bedreigd, ze kunnen nauwelijks hun mond opendoen of voor hun geloof uitkomen, of ze lopen gevaar. Lijden kan zomaar op de loer liggen. Wij zijn als christenen zijn in ons land ook een minderheid geworden, maar dat ligt even anders: van bedreiging of vervolging is bij ons geen sprake, misschien eens een vervelende opmerking maar dat is het wel. Het is zoals iemand jaren geleden zei over christenen in Nederland die zich in een underdogpositie manoeuvreren: ‘de christenen voor de leeuwen, maar de leeuwen willen niet erg bijten’.

Er is wél sprake van toenemende onzekerheid, en daarachter zit verdriet en misschien ook wel ‘lijden’ we daaronder: als dat geloof van ons zo weinig mensen van volgende generaties aanspreekt, stelt het dan nog wel wat voor? Dat ondergraaft onze zekerheid, en ons zelfbewustzijn. Of dat laatste zo erg is, weet ik niet. Misschien komen we er wel dichterbij in de buurt van die eerste geadresseerden van deze brief, waarvan je ook de indruk krijgt dat ze wat onzeker, bescheiden en misschien wel al te bescheiden zijn, en zeker niet zelfbewust.

Zelfbewust christen-zijn, dat kan, maar het is een heel smal richeltje en het wordt voor je het weet zelfgenoegzaam: wij hebben de waarheid in pacht, kom bij ons want hier is het goed – of, in andere smaken van de christenheid: kom bij ons want bij ons ben je gered, en daarbuiten ga je verloren. Dat negatieve, afwijzende tegen anderen, dat kunnen wij niet meer zo goed hebben, en terecht denk ik, maar gooien we daarmee ook niet het positieve weg?

Wij gooien mét die zelfgenoegzaamheid – die we kunnen missen als kiespijn – ook vaak weg, dat we geroepen zijn om in dat licht van God te staan, dat op Pasen begint, steeds weer. Dat wij geroepen zijn, volgelingen van Christus te zijn en die hoge roeping mogen vieren en uitdragen.

Paulus onderstreept dat met een aantal beelden, die allemaal heel lijfelijk zijn. Eerst dat van de melk, waarmee je gevoed wordt. ‘Pasgeboren kinderen’, zo noemt hij ons, en hij trekt het beeld van Pasen, ‘opnieuw geboren zijn’, dus nog even door: dat je je dan ook moet laten voeden door ‘de zuivere melk van het woord’. Dus niet eigenwijs denken dat je het zelf wel redt, want je moet dat woord van troost en bemoediging ook tot je nemen, anders zit je zonder energie en groei je niet (!); en je mag daarvan ook genieten, letterlijk, het proeven op je tong, genieten van mooie teksten en muziek: ‘U hebt toch de goedheid van de Heer geproefd?’ Blij dat in de nieuwste Bijbelvertaling die van 2004 weer gecorrigeerd is, want daar was het ‘ondervonden’ geworden, da’s zo algemeen: nee, je *proeft* Gods goedheid, en die doet iets met je bestaan, lijf en ziel, en het genieten mag daar ook bij.

En dan, die stenen. Petrus heeft dat beeld uit Psalm 118 die we zongen, over die afgekeurde steen die hoeksteen wordt. Ik hoorde het eens beschrijven: als je in Israël een huis bouwde, dan deed je dat niet met baksteen, maar met natuursteen, dan hak je de stenen op maat, ongeveer rechthoekig. Soms is er een grote, keiharde steen, waar geen houweel vat op krijgt. Die steen kun je niet gebruiken, die smijt je aan de kant. Totdat er regen komt, stromen water van de heuvels af. De grond spoelt weg, het huis dreigt te verzakken. Dán komt zo’n steen, zo’n onbruikbare ruwe steen geweldig van pas: je zet hem onder de hoek van het huis, en het hele huis rust erop. Zo’n steen is dan ineens ‘kostbaar, voor wie erop vertrouwt’. En trouwens, zegt Petrus, je kunt *zelf* ook worden tot steen, en je laten ‘voegen’ – de beeldspraak sluit hier naadloos aan! – in dat gebouw, dat huis, die tempel. ‘Geestelijke tempel’, zegt Petrus erbij, voor alle zekerheid, maar we snaptten natuurlijk wel dat er in het geval van mensen geen specie aan te pas komt.

En dan die priesters, en die heilige natie. Ook dat komt uit het eerste testament. Daar werd Israël toegezegd, bij de berg Sinaï, dat ze Gods eigen volk zouden zijn (Exodus 19:6). Die belofte neemt Petrus over voor zijn gemeente. We gaan nu even niet bakkeleien, of dat zomaar kan, of je zo’n tekst wel van Israël af mag pakken (doen we weleens op Israël-zondag) – voor nu houd ik het ervoor, dat er niks afgepakt wordt, maar dat wij ons via Jezus Christus, Jezus van Nazaret, zoon van dat volk Israël, óók aansluiten bij die mensen die een visioen gezien hebben, die gehoord hebben over een ander leven dan je hebt, een nieuw leven met nieuwe wetten, met gerechtigheid en vrede, in samenleven met elkaar en met God. Dat is ‘geroepen uit de duisternis tot zijn wonderbaarlijk licht’. Eens geen volk, nu Gods volk. Dat klinkt wat vreemd, volk, maar dat is het niet, als je van Gods koningschap spreekt, dan hoort daar ook een ‘burgerschap’ bij. Christenen hebben inderdaad een tweede paspoort, als het ware. Daarmee zijn we meteen ook verdacht, dat we een dubbele loyaliteit hebben, maar daar moeten we dan maar mee leven, daar valt niks aan te doen.

Een paar jaar geleden, in de discussie over moslims en hun mogelijke dubbele loyaliteit, herinner ik me een tenenkrommend bezoek van Kamerleden aan een islamitische school. ‘Wat is nou belangrijker, de Koran of de Grondwet’, vroeg een ultra-seculier Kamerlid aan een kind in de klas. En allemaal ‘ooh’ als het kind ‘de Koran’ zei. Maar wat zouden wij nou graag willen dat onze kinderen zouden zeggen op de vraag ‘Bijbel of Grondwet’? Wat zouden we willen dat christelijke ambtenaren, in gewetensnood, deden: een onrechtvaardige wet of een onrechtvaardige toepassing van die wet toch maar volgen, zoals bij bosjes gebeurd is in de toeslagenaffaire? Ik heb wel gelezen over ambtenaren in gewetensnood, maar nog niet van iemand op grond van haar geloof.

Burgers van dat koninkrijk dat komt, dat zijn we nu al. Dat kunnen we nu al – nee, niet al zien, dat is te veel – dat mogen we hopen. Maar wel vanuit een vaste zekerheid. Wat Petrus tegen zijn hoorders en over hun hoofden heen ook tegen ons wil zeggen, dat is: *dit ben je, dat geroepen en uitverkoren, dat is een gegeven*. Denk dus niet te gering over jezelf, niet individueel en niet als gemeenschap. Natuurlijk, je kunt gaan somberen over je eigen leven, hoe verdwijnend klein je invloed is, hoe weinig impact je hebt als individu, en dat is voor bijna iedereen zo.

Ook over de gemeenschap. Ook daar kunnen we over somberen. Wij kunnen nog wel een beetje trots zijn, we hebben een zichtbaar kerkgebouw, maar hoeveel impact hebben we? Ik ben altijd onder de indruk van de vele dingen die onze diaconie aanpakt en subsidieert, en waar velen van jullie actief in zijn, maar opgeteld valt de invloed van de kerk best tegen.

Dan helpt wat Petrus ons zegt. Hij spreekt ons *in Christus' naam* aan op wat we in zijn ogen zijn. Soms maken we dat nog waar ook. We vergeten wat een mens kan: je *bent* er wel en een mens kan altijd een ander mens ontmoeten en aanspreken en dan kan er weet ik wat gebeuren. Wat een woord kan doen, één woord. Een enkel woord na de Paasdienst maakt mij al twee weken blij.

* * *

Nog even terug naar die toga's, die Sibilla ons wil laten aantrekken, dagelijks. Hoe belangrijk zijn kleren eigenlijk? *Niet*, zegt Jezus in de Bergrede (Mat. 6:25), maak je dáár alsjeblieft niet druk om. En verderop in deze brief spreekt Petrus vooral de vrouwen toe (jaja!) dat ze zich niet te druk moeten maken over hun uiterlijk.

Maar die man dan in die feestzaal, die geen feestkleed aan heeft, die er dan toch maar mooi uit gesmeten (Mat. 22:11-14)? Ja, maar dat is beeldspraak. Het gaat om een houding, een instelling, een *habitus*. En die mag je bij je dragen. Liefst niet als een kleed dat je aantrekt, maar als iets wat nog dieper zit. Een tattoo, bij wijze van spreken, in je lijf of je ziel gegrift, geëts. Raak je nooit meer kwijt.

En deze 'overall'? Die doe ik weer uit, dat is ook wel zo praktisch – Sibilla's voorstel laat wel zien dat ze er geen praktische ervaring mee heeft, 't is echt niks op een fiets... – maar die onderstreept wel iets. Van mij mag u er allemáál een aantrekken, op zondagochtend, maar misschien is dat wel plaatsvervangend, omdat er nu eenmaal één hier – en daarin ben ik bevoorrecht, dat besef ik – af en toe de 'leider van het feest' (Johannes 2:8-9!) mag zijn. Hoogambtelijk hoeft dat van mij niet te zijn, 't mits maar een beetje in beetje in goede banen geleid: 'als iedereen het kind wil dopen verdrinkt 't' zei Luther ooit. Zo onderstreep je dat het hier geen vergadering is, geen discussieplatform, geen actiebijeenkomst en geen muziekkuitvoering; al zingen we, al mag er tegenspraak komen, al mag het over actie gaan, maar de essentie is iets van een andere orde. Voor mij helpt dat ding; en als dat niet zo is, nou, dan niet, niet moeilijk over doen.

En nou weer over belangrijker dingen. Want vele malen belangrijker dan dit alles is, niet wat we aantrekken maar wat we *zijn*. En dat hebben we gehoord. Hoe je dat dan doet, daarover gaat het in de komende weken, maar ga daar nou niet op zitten wachten. Je kunt in alle bescheidenheid veel, in elk geval, je losmaken van alles wat hoort, en moet. En jullie doen ook al veel, doet dat zonder je op de borst te kloppen maar met inzet, en daar mag je gepast trots op zijn, blij mee zijn.

Een spetterende afsluiter, een oneliner, heb ik niet, en Sibilla heeft me er ook geen meegegeven, zo ver was ze nog niet. Of het moest zijn, dat proeven van Gods goedheid. Als je dat eenmaal gedaan hebt, die tot je door hebt laten dringen, beseft dat je in geloof op je voeten gezet wordt, en in alle bescheidenheid en in vrijheid mag leven naar dat Koninkrijk toe – dan kan het leven ongelooflijk de moeite waard zijn, ondanks alles wat er ook is. Houd je daaraan vast, *leef* dat.

Amen.